

A. WALDINGER, *Kapela Sv. Bartolomeja*. Osijek, Galerija likovnih umjetnosti

koja je, premda nadograđena, sačuvala osmerokutnu uglovnu kulu i tlocrtnu dispoziciju. Preuređenjem palače »Dverce« na Katarininu trgu te ugradnjom raskošne dvorane za barunicu Klotildu Buratti rođ. Vranyczany ostvario je bogat reprezentativni prostor za prijeme.

LIT.: D. Cvitanović, Arhitekt Kuno Waidmann, Zagreb 1969.

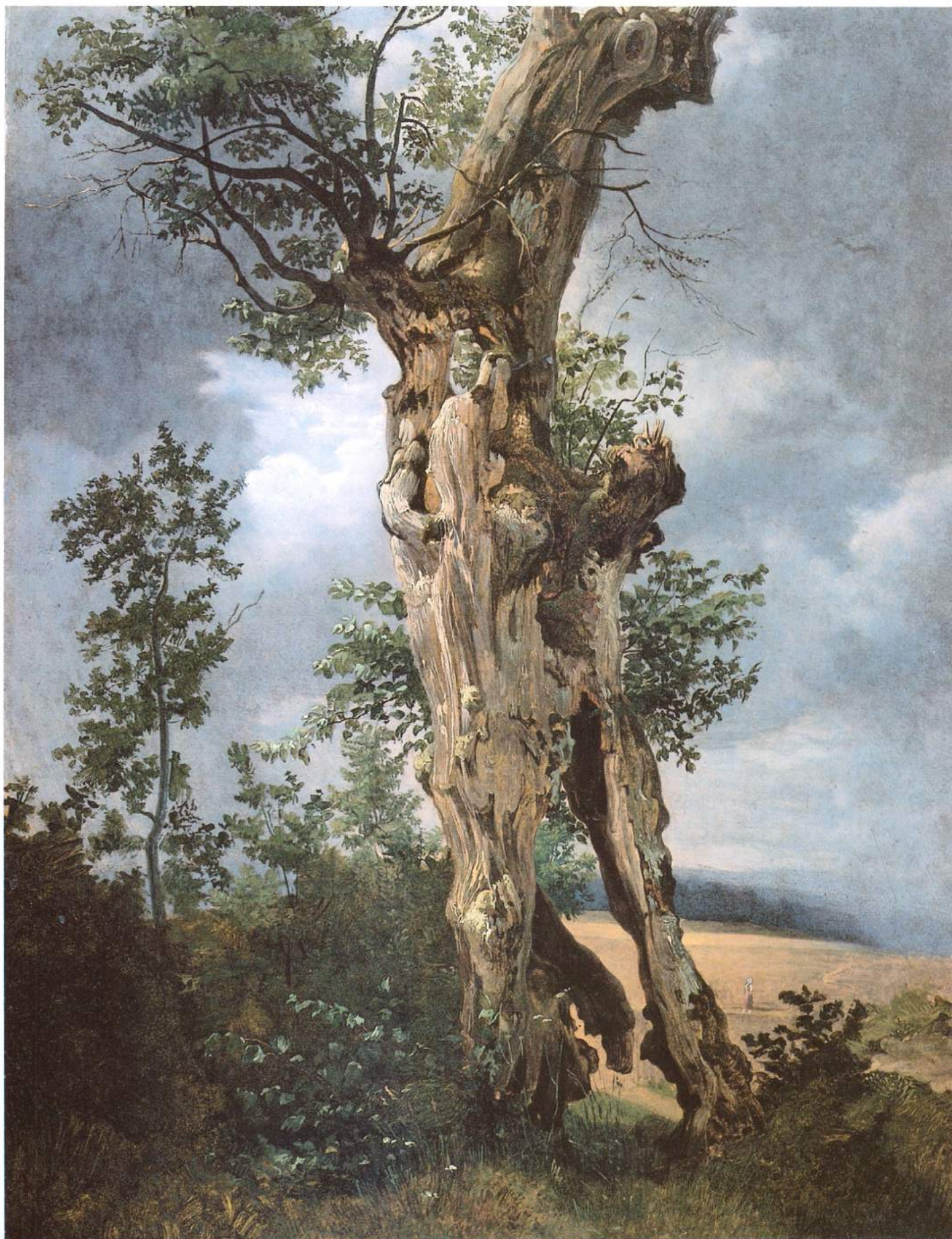
A. WALDINGER, *Rub hrastove šume*, crtež olovkom

WALDINGER, Adolf, slikar (Osijek, 16. VI. 1843 — 7. XII. 1904). Prvu poduku dobio je od H. Hötzendorfa u Osijeku. Potom odlazi u Beč na Akademiju 1862/63 (A. Zimmermann), ali je ubrzo napušta i nastavlja rad u ateljeima J. Nowopatzkoga, G. Seelosa i J. Sellenyja. God. 1872—79. učitelj je crtanja na gimnaziji u Osijeku, nakon toga radi kao crtač planova za željeznice u Zenici, a 1896. na Šegrtskoj školi u Osijeku dobiva mjesto nastavnika, na kojemu ostaje do kraja života.

Waldingerova lik. ostavština obuhvaća desetak ulja i oko 200 crteža olovkom, ugljenom i kredom. Dio njegovih radova je izgubljen. Među očuvanim slikama ističu se *Olevano*, *Šumski pejzaž s dvije seljanke*, *Mlin u šumi kraj potoka*, *Kapela Sv. Bartolomeja*, *Hrast s dramatičnim oblačnim nebom* i *Slavonska šuma*, maleno platno sa šumskom čistinom u srednjem planu, sve u zelenilu i sjeni golemih krošanja. U početku crta pod Hötzendorfov utjecajem, kojega se postupno oslobađa oslanjajući se na vlastito, neobično oštro i prodorno zapažanje. Za vrijeme boravka u Beču putuje Austrijom, Bavarskom i S Italijom, crta stijene, kamene blokove, visinske lance ili stabla oborena olujom, sve s najvećom objektivnošću. U tome razdoblju izradio je nekoliko romantičnih crteža ugljenom, uz očigledan utjecaj nizozemskih slikara XVII. st. U daljnjem radu ograničava motiv i naglašava karakteristične pojedinosti drveća i granja, hrastovih stabala i bilja te ih izvodi pomnošću sitnoslikara. Nastaju crteži gotovo kaligrafskoga rukopisa, na kojima su biljni izdanci svedeni na njihov idealan oblik, a linije reducirane na najkraći tok. U nizu šumskih interijera rađenih ugljenom dao je najljepše crtačke prikaze šuma i stabala u hrv. slikarstvu toga doba. — Njegova su djela izlagana u Zagrebu, Osijeku, Beogradu, Bledu, Rijeci, Vinkovcima i Vukovaru.

LIT.: J. Zorman, Crteži Adolfa Waldingera, Hrvatski list, 30. XI. 1933. — Lj. Babić, Adolf Waldinger, ibid., 7. VI. 1934. — A. Schneider, Slavonski pejzažisti, HR, 1934, 7. — J. Bösendorfer, Počeci umjetnosti u Osijeku, Osijek 1935. — O. Schweitzer, Adolf Waldinger, Ars, 1937, 3—4. — R. Gotthardi, Crteži Adolfa Waldingera, Bulletin JAZU, 1955, 8. — M.

A. WALDINGER, *Hrast s dramatičnim oblačnim nebom*. Osijek, Galerija likovnih umjetnosti

F. G. WALDMÜLLER, *Studija za portret*. Zagreb, Moderna galerija

Peić, Adolf Waldinger, u knjizi: Hrvatski umjetnici, Zagreb 1968. — *Isti*, Adolf Waldinger, u knjizi: Hrvatski slikari i kipari, Slavonija — Srijem, Osijek 1969. — *O. Švajcer*, Waldinger, Osijek — Zagreb 1982. — Galerija likovnih umjetnosti Osijek (monografija-zbornik), Osijek 1987. — *O. Švajcer*, Domaći i strani slikari XVIII. i XIX. st. u Galeriji likovnih umjetnosti Osijek, Osijek 1988. O. Šr.

WALDMÜLLER, Ferdinand Georg, austr. slikar (Beč, 15. I. 1793 — Helmstrettmühle kraj Mödlinga, 23. VIII. 1865). Jedan od najpoznatijih

E. WEISSMANN, vila *Kraus* u Nazorovoj ul. 29 u Zagrebu

predstavnik bečkoga bidermajerskog slikarstva. Učio na bečkoj Akademiji 1807—11 (J. B. Lampi, H. Maurer). God. 1811—14. živio u Zagrebu gdje je bio učitelj crtanja djeci bana J. Gyulaya i dekorater kazališta u Amadejovoj palači. Tu je i započeo svoj slikarski put; 1813. portretirao je bana Gyulaya, 1913/14. biskupa M. Vrhovca (oba portreta u Hrvatskom povijesnom muzeju). Pripisuje mu se i minijatura biskupa Vrhovca (oko 1813, Muzej za umjetnost i obrt u Zagrebu) i portret Franza, sina bana Gyulaya (oko 1812—14, Moderna galerija u Zagrebu). Od 1829. profesor na bečkoj Akademiji; 1857. prisilno umirovljen zbog suprotstavljanja akademizmu i zalaganja za reformu nastave u smislu izravnoga studija prirode. Slikao je realistične portrete, krajolike i žanr-prizore, u početku pod utjecajem klasicizma, od 1830. osobnim stilom sa svim odlikama bidermajerskoga portretnog slikarstva. Svojim kasnijim pejzažima slikanima izravno u prirodi utro je putove plenerizmu. Oko 1863—64. slika u Beču dva portreta majke biskupa J. J. Strossmayera. Kao slikar i kao teoretičar znatno je utjecao na razvitak austr. slikarstva te na hrv. slikare XIX. st.

LIT.: A. Schneider, F. G. Waldmüllers Aufenthalt und Schaffen in Agram, Deutsche Zeitung in Kroatien, 1943, 14. — B. Grimschitz, F. G. Waldmüller. Leben und Werk, Salzburg 1957. — Slikarstvo XIX. stoljeća u Hrvatskoj (katalog), Zagreb 1961. — A. Bulat-Simić, Prilog istraživanju Waldmüllerova opusa u Hrvatskoj, Peristil, 1971—72. — M. Schneider, Portreti 1800—1870, Zagreb 1973. — Dunajski bidermajer (katalog), Ljubljana 1981. V. Fo.

WECUS, Walter, njem. slikar, grafičar i scenograf (Düsseldorf, 8. VII. 1893 —?). Studirao na Kunstgewerbeschule u Düsseldorfu (P. Behrens i W. Kreis), specijalizirao na akademijama u Münchenu, Parizu i Berlinu; od 1925. vodi odio za scensku umjetnost na Akademiji u Düsseldorfu. Od 1926. dolazio u Dalmaciju. Izveo je velik broj grafika i kompozicija u temperi dalm. krajolika i gradova te izdao mapu crteža *Dalmatien*. Samostalno izlagao u Splitu (1933. i 1935), Duisburgu (1939), Wittenu (1952), Wiesbadenu i Düsseldorfu (1958), Oberhausenu (1961) i dr.

LIT.: F. Rismondo, Walter von Wecus i Dalmacija, Novo doba, 1933, 217. — *Isti*, Izložba Waltera von Wecusa, ibid., 1935, 216 A. — *Isti*, Slike Waltera Wecusa, Mogućnosti, 1968, 2. V. Fo.

WEIHL, František Kajetan, slikar (Vejprte, Češka, 15. IX. 1814 — Libštejn, Češka, 7. XI. 1871). Studirao na Akademiji u Beču. Usavršavao se u slikanju portreta kod J. Danhausera. Poput mnogih putujućih austr. slikara djelovao je i u Hrvatskoj. God. 1841—43. slikao je u Zagrebu portrete istaknutih osoba (J. Drašković, J. K. Knežić, Oršić, Vojković). Na zahtjev Matice ilirske naslikao je kopije portreta I. Gundulića i I. Đorđića iz XVII. st.

LIT.: M. Schneider, Portreti 1800—1870 (katalog), Zagreb 1973.

P. C.

WEINGÄRTNER, Dragutin (Karlo), slikar amater (Mohelnice, Moravska, 15. V. 1841 — Samobor, 8. VIII. 1916). Završio Vojno-inženjersku akademiju. Amaterski slika portrete, prizore iz narodnoga života, tipove seljaka (*Turopoljac*, 1884). Uskoro prelazi na velike formate i pov. tematiku. God. 1885. izlaže dvije kompozicije: *Hrvatski sabor 4. srpnja 1848.* i *Ban Toma Erdödy u bitki kod Siska 22. lipnja 1593.*, a poslije i *Hrvatski sabor na Cetinu* kojima postiže veliku popularnost (oleografske reprodukcije u mnogobrojnim građanskim kućama). Najbolji su mu radovi, međutim, vedute i krajolici (*Na pašnjaku*, 1889).

LIT.: A. Simić-Bulat, Karl Weingärtner, Vijesti MK, 1961, 5. — M. Schneider, Gradovi i krajevi, Zagreb 1977. J. Bil.

WEINGÄRTNER, Eduard, slikar amater (XIX. st.). Poznat je mali broj njegovih radova, uglavnom onih koje je čuvao Muzej Družbe »Braća hrvatskoga zmaja« u Ozlju — vedute Susedgrada, Maksimira (Hrvatski povijesni muzej), Ozlja (Galerija u Karlovcu).

WEISS, Mathias Anton, štajerski graditelj (?—1739). Od 1719. u službi u Hrvatskoj. God. 1729. sastavlja izvješće s lik. prikazima naših starih utvrda i gradova (*Vorstellung und kurze Beschreibung des defensions-Stands deren kroatischen Frontieren*, Graz 1729—38). Gradi vojne i druge građevine u Trstu i Rijeci (lazaret, zgrada šumarije), od 1724. radi na projektu i gradnji prve moderne prometnice između Karlovca i Bakra, tzv. Karoline.

LIT.: R. Kohlbaach, Steirische Baumeister tausendundein Werkmann, Graz 1961, str. 157. M. Kru.

WEISSMANN, Ernest, arhitekt (Požega, 11. XI. 1903 — Haarlem, 13. VII. 1985). Arhitekturu diplomirao na Tehničkom fakultetu u Zagrebu 1926. Nakon studija odlazi u Pariz gdje radi s A. Loosom (1926—27), a potom dvije godine kod Le Corbusiera s kojim surađuje uz prekid do 1937. U tim